

## Συνέντευξη της Τέσου Μπαίλα



Με αφορμή την παρουσίαση του νέου βιβλίου της Τέσου Μπαίλα, στο νησί της Σκύρου. Το [kimanews.gr](http://kimanews.gr) μίλησε με την συγγραφέα και σας την παρουσιάζει. Λίγα λόγια για την Τέσου Μπαίλα: Η **Τέσου** κατάγεται από τις Κυκλάδες αλλά γεννήθηκε στον Πειραιά. Σπούδασε Ιστορία Ελληνικού Πολιτισμού και μετάφραση Λογοτεχνίας. Ασχολείται με τη φωτογραφία και ατομικές της εκθέσεις έχουν φιλοξενηθεί στο πανεπιστήμιο Gakugei της Ιαπωνίας και στην Αθήνα. Είναι συντάκτρια του λογοτεχνικού περιοδικού Κλεψύδρα. Παράλληλα δημοσιεύει δοκίμια σε εφημερίδες και περιοδικά. Το Μυστικό ήταν η Ζάχαρη είναι το τρίτο της μυθιστόρημα.



**Kimanews.gr:** Σε λίγες μέρες θα παρουσιάσετε το βιβλίο σας «Το μυστικό ήταν η Ζάχαρη» στην Σκύρο. Πείτε μας δυο λόγια για το βιβλίο σας.

**Τέσου Μπαίλα:** Είμαι πολύ χαρούμενη που Το μυστικό ήταν η ζάχαρη θα παρουσιαστεί στην όμορφη Σκύρο και ειλικρινά σας ευχαριστώ πολύ γι' αυτή την πρόσκληση. Το μυστικό ήταν η ζάχαρη είναι το τρίτο μου βιβλίο, το πρώτο όμως που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός, εγκαινιάζοντας μια συνεργασία που για μένα είναι πολύ σημαντική.

Είναι ένα βιβλίο χωρισμένο σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος παρακολουθούμε την Κατίνα την εποχή του μεσοπολέμου, όταν παιδί ακόμη βρίσκεται στην Κρήτη έως και το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Μέσα από βεντέτες, ήθη και έθιμα της εποχής, συναισθήματα και ιστορικές αναφορές φωτίζεται η ζωή και η νοοτροπία των κατοίκων ενός πολύ μικρού ορεινού χωριού της Κρήτης. Κι είναι σημαντική αυτή η αναφορά επειδή μέσα από τη νοοτροπία αυτής της εποχής στο συγκεκριμένο μέρος δημιουργήθηκαν συμπεριφορές και κοινωνικά στερεότυπα που οι ήρωες θα νιώσουν ότι αλυσόδεσαν κυριολεκτικά τις αποφάσεις τους. Το δεύτερο μέρος του βιβλίου βρίσκει την Κατίνα στον Πειραιά του 1950, στις προσφυγικές κατοικίες της Δραπετσώνας, με τους τεκέδες και τους σαλεπιτζήδες, τη φτώχεια και τους ρεμπέτες, τους πρόσφυγες και την προσπάθεια ανασύνθεσης της κοινωνίας μετά τον εμφύλιο. Η ιστορία οριοθετείται από το γάμο της Κατίνας με τον Θέμελη, έναν αντιφατικό άνθρωπο που κυριολεκτικά καταδίκασε την Κατίνα στον ισόβιο εγκλεισμό της σε έναν μάλλον πνιγηρό γάμο και ουσιαστικά γίνεται η αφορμή για ένα ιστορικοκοινωνικό ταξίδι στην Ελλάδα του εικοστού αιώνα.

**kn.gr:** Αν και η καταγωγή σας είναι από τις Κυκλάδες, μεγάλο μέρος του μυθιστορήματός σας εκτυλίσσεται στην Κρήτη. Τι είναι αυτό που σας ενέπνευσε ώστε να επιλέξετε το συγκεκριμένο τόπο;

**T.M:** Η Κρήτη είναι ένας τόπος με μεγάλη ιστορική αξία για όλους τους Έλληνες. Παράλληλα με συνδέουν μαζί της προσωπικοί και οικογενειακοί δεσμοί κι έτσι είναι ένας τόπος που αγαπώ ιδιαίτερα. Επιπλέον, ένας ακόμη λόγος είναι το γεγονός ότι λίγο πολύ όλοι έχουμε γαλουχηθεί με το κρητικό πνεύμα διαβάζοντας σπουδαίους ανθρώπους που κατάγονται από την Κρήτη όπως ο Καζαντζάκης κι έτσι νομίζω όλοι ότι έχουμε εξοικειωθεί σημαντικά με το πνεύμα της. Έτσι όταν αποφάσισα να γράψω αυτή την ιστορία και

αναζήτησα έναν τόπο με μια συγκεκριμένη νοοτροπία που δημιουργούσε ανάλογες συμπεριφορές συνειρμικά σκέφτηκα αμέσως την Κρήτη. Γι' αυτό και τοποθέτησα εκεί το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου μου.

**kn.gr:** Με ποιο τρόπο οι σπουδές σας στην Ιστορία του Ελληνικού Πολιτισμού αποτυπώνονται στα λογοτεχνικά σας βιβλία; Θα τα χαρακτηρίζατε κατά μία έννοια ιστορικά μυθιστορήματα;

**T.M:** Η Ιστορία είναι η μία παράμετρος πάνω στην οποία στηρίζεται το βιβλίο. Άλλωστε η Ιστορία αποτελεί και το πλαίσιο μέσα στο οποίο δημιουργήθηκε μια συγκεκριμένη νοοτροπία που μεγάλωσε γενιές ανθρώπων, καθορίζοντας την προσωπική τους στάση ζωής. Από τη μια λοιπόν το μυθιστόρημα διατρέχει την Ιστορία του τόπου και γίνεται η αφορμή να καταγραφούν ιστορικά γεγονότα που σημάδεψαν την Κρήτη αλλά και τη χώρα ολόκληρη από το 1895 και την Κρητική Πολιτεία, την καταστροφή της Κανδάνου, το Μάλεμε , τη μεταφορά και τον αφανισμό των ανθρώπων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης έως το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου. Από την άλλη γίνεται η αφορμή να παρουσιαστούν οι κοινωνικές προσεγγίσεις της εποχής, το γεγονός ότι η γυναίκα της εποχής ήταν καταδικασμένη σε μια κοινωνική, πνευματική και πολιτική στέρηση. Νομίζω ναι, το συγκεκριμένο έργο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένα ιστορικοκοινωνικό μυθιστόρημα. Μελετώντας τον Ελληνικό Πολιτισμό ήταν αναπόφευκτο να επηρεαστώ από τη σημασία της Ιστορίας και της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας κατά την εξελικτική του πορεία και να χρησιμοποιήσω πολλά στοιχεία από όλα όσα τον συνέθεσαν ανά τους αιώνες.

**kn.gr:** Ποιο ρόλο διαδραματίζουν τα προσωπικά σας βιώματα και εμπειρίες στη συγγραφή των βιβλίων σας; Σε κάθε βιβλίο σας θα λέγατε πως αποτυπώνεται και ένα κομμάτι του εαυτού σας;

**T.M:** «Η σελίδα είναι ακόμα κενή, αλλά υπάρχει η θαυμάσια αίσθηση ότι οι λέξεις είναι εκεί, γραμμένες με αόρατο μελάνι, περιμένοντας να γίνουν ορατές», έγραφε ο Ναμπόκοβ. Κατά τον ίδιο τρόπο τα βιώματα βρίσκονται εκεί και απλώς, κάποια στιγμή, σε κάποια σελίδα γίνονται ορατά και είναι περίεργη η αίσθηση αυτή επειδή όταν διαβάζεις αυτό που γράφεις αναθυμάσαι την εμπειρία τους. Τότε αντιλαμβάνεσαι κι εσύ ο ίδιος πόσο σημαντική μπορεί να ήταν στη ζωή σου αυτή η εμπειρία κι ας μην το είχες ποτέ υποπτευθεί. Άλλωστε η εμπειρία είναι γνώση κι αυτή η μετατροπή της είναι πολύ σημαντική. Νομίζω πως όλοι μας χρησιμοποιούμε βιωματικές εμπειρίες όταν γράφουμε, άλλος λίγο άλλος περισσότερο, άλλωστε «γράφουμε τελικά αυτό που είμαστε».

**kn.gr:** Θεωρείτε πως η εποχή του Μεσοπολέμου στην οποία διαδραματίζεται το βιβλίο σας έχει κοινά με τη σημερινή εποχή;

**T.M:** Η ανάγκη ριζικής αλλαγής στην πολιτική και επαναπροσδιορισμού των πολιτικών και ηθικών αξιών είναι όπως και τότε ένα από τα κυριότερα θέματα. Οι εποχές μοιάζουν να έχουν αλλάξει έχουν ωστόσο πολλές ομοιότητες. Κατασπατάληση δημοσίου χρήματος, κατάχρηση εξουσιών, πολιτική διαφθορά, απληστία και υπερτίμηση περιουσιών οδήγησαν σε νομισματική

αστάθεια, δανεισμό, κατάρρευση τραπεζών και ολόκληρων κοινωνιών. Αυτά είναι μερικά από τα φαινόμενα που βλέπουμε και σήμερα. Και δυστυχώς επαναλαμβάνονται και τα ίδια κοινωνικά φαινόμενα. Η φτώχεια, η ανεργία, η ανέχεια. Αλλά και φαινόμενα ανόδου επικίνδυνων πολιτικών σχημάτων και θεωριών που ίσως να είναι και το χειρότερο αποτέλεσμα. Όλοι γνωρίζουμε ότι η Ιστορία επαναλαμβάνεται. Αυτή η τάση της θα έπρεπε να μας βοηθούσε στην πρόληψη αυτών των φαινομένων αλλά τελικά για άλλη μια φορά δεν καταφέραμε να εκτιμήσουμε κάποια πράγματα. Η Ιστορία όμως στέκεται στη γωνία και μας κλείνει το μάτι. Η εποχή του Μεσοπολέμου και η κρίση που τη συνόδεψε κατέληξε στον παγκόσμιο, πολεμικό εφιάλτη που όλοι γνωρίζουμε. Ο οικονομικός πόλεμος που υφιστάμεθα τώρα, οι αυτοκτονίες των συνανθρώπων μας, η απελπισία της ανεργίας, η κοινωνική εξαθλίωση, η κρατική βία, όλα αυτά δεν απέχουν πολύ από τις εφιαλτικές στιγμές που έζησε και τότε η ανθρωπότητα, μόνο που σήμερα ο τρόπος που εξασκείται ο πόλεμος είναι διαφορετικός.

**kn.gr:** Πώς βλέπετε τα πράγματα για την ελληνική λογοτεχνία σήμερα;

**T.M:** Είναι σημαντικό για την ελληνική λογοτεχνία να προχωρήσει πέρα από τα στενά ελληνικά γεωγραφικά όρια και να περάσει σε παγκόσμιο επίπεδο έχοντας τη συναίσθηση ότι για να συμβεί αυτό πρέπει να ξεφύγει από μια περιορισμένη ελληνοκεντρική θεματογραφία και να λειτουργήσει με γνώμονα τις συντεταγμένες ενός κλασικού έργου άλλης, υψηλότερης αισθητικής. Θα πρέπει να γίνει συνείδηση σε όλους μας ότι ο μόνος τρόπος που είχαμε πάντα για να επαναπροσδιοριζόμαστε στην παγκόσμια κοινωνία είναι ο πολιτισμός μας και η λογοτεχνία είναι μια από τις πιο μεθοδικές, ολοκληρωμένες και ουσιαστικές μορφές αυτού του πολιτισμού.

**kn.gr:** Υπάρχουν κάποιοι συγγραφείς έλληνες οι ξένοι οι οποίοι έχουν αποτελέσει έμπνευση για εσάς;

**T.M:** Όλοι μας επηρεαζόμαστε από τα διαβάσματά μας. Ο Οδυσσεάς Ελύτης άνοιξε έναν νέον ορίζοντα στη ζωή μου. Μια πνευματική συνάντηση που με έκανε να δω τα πράγματα διαφορετικά. Θα μπορούσα να μιλήσω για τη ζωή μου πριν και μετά από αυτή τη συνάντηση που με οδήγησε στην ανάγνωση πάρα πολλών, διαφορετικών κειμένων πέρα από το ίδιο το έργο του Ελύτη, κειμένων σχετικών με την τέχνη, τη φιλοσοφία, την ποίηση, τη λογοτεχνία. Η φιλοσοφική προσέγγιση του Καζαντζάκη έπαιξε επίσης σπουδαίο ρόλο. Στην ελληνική αλλά και την παγκόσμια λογοτεχνική και φιλοσοφική σκηνή πολλοί συγγραφείς σημάδεψαν τη σκέψη όλων μας. Ο Καραγάτσης, ο Ντοστογιέφσκι, ο Τολστόι, ο Ροϊδης, ο Φόκνερ, ο Καμύ αλλά και ο Σαμαράκης, ο Λιαντίνης, ο Θερβάντες, ο Ρεμπώ. Ο Ελύτης έλεγε ότι: «ο ποιητής δείχνει και η ορατότητα μεγαλώνει», έτσι λοιπόν προσπαθώ να κοιτάζω όσο μπορώ κατά κει που δείχνουν σπουδαία πνεύματα κάθε εποχής.

**kn.gr:** Ποια είναι η καθημερινότητα ενός συγγραφέα;

**T.M:** Μοιάζει με όλων των ανθρώπων. Όλοι μας μοιραζόμαστε τις ίδιες ανησυχίες σε οικογενειακό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Δε νομίζω ότι ένας συγγραφέας ζει διαφορετικά από τον υπόλοιπο κόσμο εκτός ίσως από

τις ώρες εκείνες που δραπετεύει σε εκείνον το προσωπικό του κόσμο δημιουργίας και αυτή η ικανότητά του τον καθιστά ταυτόχρονα πολύ τυχερό.

**kn.gr:** Τα βιβλία σας περιέχουν πολύ ζωντανές εικόνες. Θα θέλατε να δείτε κάποιο από αυτά να μεταφέρετε στο θέατρο ή τον κινηματογράφο;

**T.M:** Ναι, ασφαλώς και θα μου άρεσε. Νομίζω ότι είναι πρόκληση για κάθε συγγραφέα αρκεί να ήμουν βέβαιη για τη διασκευή του συγκεκριμένου έργου και για τη σκηνοθεσία του. Επειδή πολλές φορές το θεατρικό ή κινηματογραφικό αποτέλεσμα καθορίζει σημαντικά το λογοτεχνικό έργο και τη μετέπειτα πορεία του, καθώς δεν αφήνει περιθώρια στον μελλοντικό αναγνώστη του να δημιουργήσει τις δικές του εικόνες θα ήθελα να είμαι σίγουρη ή έστω να νιώθω ασφάλεια για το αποτέλεσμα μιας τέτοιας μεταφοράς.

**kn.gr:** Τι να περιμένουμε από την Τέσου Μπαίλα το επόμενο διάστημα; Εργάζεστε ήδη πάνω σε κάποια ιδέα για νέο βιβλίο;

**T.M:** Αρχίζω δειλά-δειλά να ασχολούμαι με το επόμενο βήμα μου, όμως είναι πολύ νωρίς να μιλήσουμε γι' αυτό.

**kn.gr:** Σας ευχαριστώ πολύ.